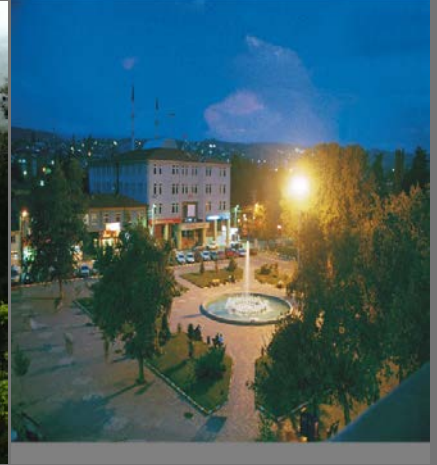

2018

ORTA KARADENİZ KALKINMA AJANSI ERBAA İLÇE RAPORU

OKA

ORTA KARADENİZ KALKINMA AJANSI
MIDDLE BLACK SEA DEVELOPMENT AGENCY

HAZIRLAYANLAR:
Mehlika DİCLE
Emrah ORAL
Hayrul ŞEN

İçindekiler

1. İLÇE KÜNYESİ	3
2. GİRİŞ	3
2.1. İlçe Tarihi.....	3
2.2. Coğrafi Konum.....	4
3. SOSYAL YAPI.....	4
3.1. Nüfus	4
3.2. Eğitim	4
3.3. Sağlık.....	5
3.4. Kültür ve Sosyal Hizmetler.....	5
4. İKTİSADİ YAPI.....	9
4.1. Tarım, Hayvancılık ve Ormancılık:.....	10
4.2. Sanayi	10
4.3. Hizmetler ve Turizm	11
5. ALT YAPI.....	11
6. OKA FAALİYETLERİNDE İLÇENİN YERİ.....	11
7. SONUÇ ve DEĞERLENDİRME	11
8. KAYNAKLAR	11

1. İLÇE KÜNYESİ

İLÇE ADI	Erbaa
BAĞLI OLDUĞU İL	Tokat
NÜFUS (2017)	97.365
YÜZÖLÇÜMÜ	1.177 km²
İL MERKEZİNE UZAKLIK	85 km
BELEDİYE SAYISI	4
KÖY SAYISI	74
BELEDİYE BAŞKANI	Hüseyin YILDIRIM
KAYMAKAM	Bülent KARACAN

2. GİRİŞ

2.1. İlçe Tarihi

Erbaa yerleşim yeri olarak çok eski bir tarihe sahiptir. Çevrede yapılan kazılardan, kalıntılardan ve tarihi bilgilerden Kelkit Havzası ve yöresinin Hititlerin yerleşim alanı olduğu tespit edilmiştir. Hititler ve Frigler Kelkit havzasında M.Ö. 2000-600 yıllarında irili ufaklı birçok yerleşim alanı kurmuşlardır. Bu dönemlere ait Horoztepe, Hacıpazar, Zilhor köyleri yörelerinde birçok höyük ve tümöslere rastlanmıştır.

Erbaa, Kelkit Irmağı ile Tozanlı Çayının birleşerek Yeşilirmak adını aldığı, Amasya ile Niksar'ı birbirine bağlayan, tarihi Boğazkesen (Kale) Köprüsü ve geniş alanda tarım arazisine sahip bir yerleşim yeri olarak tüm bölgede önemli yere sahiptir.

Osmanlı arşivlerinde bulunan tarihi vesikalara göre, daha 18. Yüzyılın başlarından itibaren Kaza-i Erbaa'dan söz edilmektedir. Ancak sözü edilen Kaza-i Erbaa, Sonusa, Karayaka, Taşabat ve Erek adlı dört nahiyenin meydana getirdiği bir idari yapılanmadır. Bu dört nahiyeden biri olan Erek nahiyesinin zamanla büyüyerek gelişmesi, diğer nahiyelerin yanında kendisine müstesna bir yer kazandırmıştır. Nitekim Erek nahiyesi zamanın devlet idaresinde 1872 yılında Amasya sancağına bağlı bir kaza (ilçe) olarak teşkilatlandırılmış, daha önce nahiyenin genel adı olan Erbaa adı da yeni kazanın-ilçenin adı olmuştur. Böylece 1872 yılında tesis bulunan Erbaa Kaymakamlığı, 1892 yılında Tokat'a bağlanmıştır.

Erbaa, 1872 yılından beri ilçe konumundadır. Osmanlı döneminde Erbaa, Karayaka, Sonusa ve Taşova nahiyeleri Nevahi-i Erbaa (Dört Nahiye) olarak adlandırılmıştır.

Erbaa İlçesinde; 1 merkez, 7 belde belediyesi, 71 köy ve 97 mezra bulunmaktadır. Merkez belediyesi 24, 7 belde belediyesi ise toplam 30 mahalleden oluşmaktadır. İlçede toplam 125 köy ve mahalle muhtarlığı bulunmaktadır.

T.C. Kalkınma Bakanlığı'nın 2004 yılında hazırladığı "İlçelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması"nda Erbaa, 872 ilçe arasında 470. sırada yer almaktadır. Tokat'a bağlı ilçeler arasında en gelişmiş 5. ilçedir. 3. gelişme grubunda yer almaktadır.

2.2. Coğrafi Konum

Erbaa İlçesi Orta Karadeniz bölgesinde Tokat iline bağlı olup, Kelkit ve Tozanlı çaylarının birleşerek Yeşilirmak (İris) adını aldığı yerde bereketli topraklar üzerinde kurulmuş şirin bir ilçemizdir. İlçe toprakları, kısmen Tozanlı çayı olmak üzere özellikle Kelkit Irmağı boyundaki bir ova ile bunu çevreleyen dağlık yerleri içine alan 1.177 km² yüz ölçüme sahiptir.

Kuzeyden Samsun'un Çarşamba ilçesi ile Ordu ilinin Akkuş ilçesi, batıdan Amasya'nın Taşova ilçesi, doğudan Tokat'ın Niksar ilçesi, güneyden Tokat merkez ve güneybatıdan Turhal ilçesi ile çevrilidir. İlçenin üzerinde bulunduğu ovanın kuzeyinde; Canik dağı içerisinde değerlendirilen Karınca dağı, güneyinde Sakarat ve Boğalı dağları, doğu ve batısında da bu dağların uzantıları yer almaktadır.

Erbaa'da mevsimler tam hükmünü icra edemeden birinden diğerine geçmektedir. Bu durum bölgenin iklim tipinin belirlenmesini zorlaştırmaktadır. Erbaa'da kara iklimi ile ılıman deniz iklimi arasında kalanlar geçit iklimi hüküm sürmektedir. Ayrıca bölgede bozulmuş Akdeniz iklimi cereyan etmektedir. Çünkü burada kuzey Anadolu'nun da silsilesi etkisini kaybettiğinden ve Yeşilirmak Havzasının batısında rutubetli rüzgârlara maruz kaldığından ılıman bir iklimin hüküm sürdüğü görülmektedir. Bu nedenle kışları ılık ve yağışlı geçmektedir. Erbaa'da en uzun ve kararlı mevsim sonbahardır. Sonbahar ılık ve devamlı, kış kısa ve genelde ılımandır. Yazın en sıcak aylar Temmuz- Ağustos' dur. Bu aylarda sıcaklık ortalama 36-39 derecedir.

3. SOSYAL YAPI

3.1. Nüfus

2017 yılı nüfus verilerine göre Erbaa ilçesinin genel nüfusu 93.555'tir. Bu nüfusun 65.906'sı şehir merkezinde yaşarken, 27.649'u köylerde yaşamaktadır. Nüfusun 46.069'u erkek, 47.486'sı kadınlardan oluşmaktadır. Son beş yıldaki nüfus artış hızı % -0,3 iken, bir önceki yıla göre nüfus artış hızı ise % 0,7 olarak gerçekleşmiştir.

3.2. Eğitim

İlçede 111 okulda 904 adet derslik bulunmaktadır. 18.802 öğrenciye 1.305 öğretmen ile eğitim öğretim gerçekleştirilmektedir. Derslik başına düşen öğrenci sayısı ilkökul ve ortaokulda 20, genel ortaöğretimde 24 ve mesleki ve teknik öğretimde 38'dir.

Erbaa İlçesinde, Gaziosmanpaşa Üniversitesi'ne bağlı Erbaa Meslek Yüksekokulu, Erbaa Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu ve Erbaa Sağlık Yüksekokulu bulunmaktadır.

Erbaa Sağlık Yüksekokulunda; Hemşirelik Bölümü, Sağlık Yönetimi Bölümü ve Sosyal Hizmet Bölümü bulunmaktadır. Erbaa Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulunda; Çocuk Bakımı ve Gençlik Hizmetleri Bölümü, Sağlık Bakım Hizmetleri Bölümü ile Tıbbi Hizmetler

ve Teknikler Bölümü bulunmaktadır. Erbaa Meslek Yüksekokulunda; Bilgisayar Teknolojileri Bölümü, Büro Hizmetleri ve Sekreterlik Bölümü, Finans, Bankacılık ve Sigortacılık Bölümü, Görsel, İşitsel Teknikler ve Medya Yapımcılığı Bölümü, Muhasebe ve Vergi Bölümü, Mülkiyet Koruma ve Güvenlik Bölümü, Pazarlama ve Reklamcılık Bölümü, Tasarım Bölümü, Tekstil, Giyim, Ayakkabı ve Deri Bölümü ile Yönetim ve Organizasyon Bölümü bulunmaktadır.

3.3. Sağlık

İlçe merkezinde 125 yataklı 1 devlet hastanesi, 1 Toplum Sağlığı Merkezi, 11 Aile Sağlığı Merkezi, 28 Aile Hekimliği Birim Sayısı, 18 Köy Sağlık Evi, 2 Acil Yardım İstasyonu bulunmaktadır.

Erbaa Devlet Hastanesinde; şu anda 8.820 metrekarelik alana sahip olup, toplam 9.360 metrekarelik kapalı alanda 125 yatak kapasitesi ile hizmet vermektedir.

3.4. Kültür ve Sosyal Hizmetler

İlçede Halk Eğitim Merkezi ve Mesleki Eğitim Merkezi bulunmaktadır. İlçe merkezinde kapalı spor salonu, futbol stadyumu, halı saha, yarı olimpik yüzme havuzu, tenis kortu, semt sahası ve güreş stadyumu vardır.

İlçede 4 salonlu bir sinema ve kongre ve kültür merkezinde 500 kişilik bir tiyatro salonu bulunmaktadır.

Horoztepe

Horoztepe antik ören yeri modern Erbaa şehrinin doğusunda yer alır. Bu gün batıda İmbat Çayı ile sınırlanmış, diğer yönlerinde ise konutlar ve bir cadde tarafından çevrelenmiştir.

Bölgenin antik değeri ilk defa 1944 yılında Prof. Kılıç Ökten tarafından tespit edilmiştir. Horoztepe'deki höyüklerde Bakır Çağı, Hitit ve Frig dönemlerine ait birçok tipik eşyalar bulunmuş, yine 1954 yılında Raci Temizer Horoztepe'nin Alacahöyük tipinde bir özellik gösterdiğini ifade etmiştir.

1956 yılı Ekim ayında Prof. Tahsin Özgüç ve Mahmut Akok, Horoztepe'de sistematik olarak çalışmalar başlatmış ve bu çalışmaların sonunda Horoztepe'nin bilinen Alacahöyük ve Mahmatlar'dan sonra üçüncü önemli merkez olarak arkeolojik literatürde yer almasını sağlamışlardır. Zaman zaman Horoztepe ile ilgili incelemeler yapılmış olsa da ne 1956 yılına kadar yapılan çalışmalar ne de bu yıldan bu güne kadar yapılan çalışmalar ören yerinin tamamen ortaya çıkarılmasını hedeflememiştir. Son çalışmanın üzerinden geçen elli sekiz yılın ardından bölgede ilk defa ören yerinin tamamen ortaya çıkarılması için ilk adım atılmıştır. Goethe Üniversitesinden Prof. Dr. Dirk Wicke, Erbaa Belediyesinin yaptığı davet üzerine Aralık 2014'de Erbaa'ya yaptığı ziyarette yaklaşık 83.000 metrekare alana sahip Horoztepe'de yaptığı incelemelerden hazırladığı rapor ve buna bağlı proje ile ören yerinin ortaya çıkarılma çalışmasının başlaması için Kültür ve Turizm Bakanlığına kazı başvurusu yapılmıştır. Horoztepe Nekropolü arkeoloji projesi başvurusu ile 2015 yılı yazında bölgede kazıların başlanması hedeflenmektedir.

Antik bir Eski Tunç Çağı mezarlık alanı olan alanda başlayacak kazı çalışmalarının 2019 yılına kadar bitirilmesi, arkasından eklenecek projelerle yapılan inceleme gezisinde yüzeyde döneme ait seramik parçalarının ve demir cürüflerinin bulunduğu bölümlerin de ortaya çıkarılarak hem arkeolojinin hem de bölgede turizmin gelişimine katkı sağlanması amaçlanıyor.

Horoztepe bu güne kadar Türk arkeologlar Prof. Tahsin Özgüç ve Mahmut Akok'un bir hayli zengin buluntuların ele geçtiği kısa vadeli bir kurtarma kazısı ile bilindi. Yapılan kazılarda M.Ö 2300'lere varan Eski Tunç Devri mezar buluntularına ulaşıldı. Gaga ağızlı testiler, madeni meyvelikler, aynalar, savaş aletleri, güneş kursları ve çalparalar gibi müzik aletlerine kadar birçok eser bulundu. Horoztepe'den çıkarılan eserlerden bir kısmı Amasya ve Tokat müzelerinde, bir kısmı Anadolu Medeniyetler Müzesinde sergilenmektedir. Bir kısmı ise yurtdışına kaçırılmış ve halen New York ve Paris müzelerinde sergilenmektedir.

Çocuğunu Emziren Ana Tanrıça heykelciği o devir için ilginç özellikler taşımaktadır. Batı ve İç Anadolu'da eşine rastlanmayan bu heykel şimdilik Anadolu'nun en eski heykellerini temsil etmektedir. Devrine göre mükemmel bir eserdir ve Anadolu Medeniyetler Müzesinde sergilenmektedir. Bundan başka madeni mezar eşyaları, harp aletleri, pişmiş toprak kaplar, boğa ve geyik heykeli gibi hayvan heykelcikleri Horoztepe kazılarında bu güne kadar çıkarılmış olan antik eserlerdir. Alanın genelinde yapılan araştırmalar Hitit dönemine ve sonraki dönemlere ait yaşam alanlarının ortaya çıkması beklentilerini güçlendirir niteliktedir.

Horoztepe antik ören yeri Erbaa Ovası'na baştan sona can suyu veren Kelkit Irmağının güneyinde yer almaktadır. Erbaa Ovası'nın İpekyolu üzerinde bulunması, iklimi ve coğrafyası ile birlikte yetişen ürün çeşidi sayısında çarpıcı istatistiklere sahip olması bölgenin eski medeniyetlerin yaşam sürdürdüğü bir alan olmasını beraberinde getirmiştir.

Erbaa'nın tarihte bir ilçe olarak yer alması 143 yıllık bir geçmişe dayanır. Buna karşılık son yapılaşmaların da etkisi ile artık şehrin içerisinde kalmış olan Horoztepe antik ören yeri ve çevredeki bazı köylerde bulunan kalıntıların tarihi M.Ö 3000'li yıllara kadar uzanmaktadır. Erbaa tarihini ilçe merkezinin geçirdiği evrelerden çok, ilçe topraklarının tamamını içine alan bölgenin tarihine değinerek anlatacağız. Erbaa'nın tarihi özellikle Amasya ve Niksar tarihi ile iç içedir. Tarihi araştırmalar bölgede M.Ö 3000'li yıllardan başlayarak çok sayıda devlet ve beyliğin hâkimiyet kurduğunu göstermektedir.

Bölgedeki tarihten bahsederken söze Horoztepe ile başlamamızın nedeni bölgedeki en eski yerleşim yeri olmasının yanında gün yüzüne çıkarılması için yapılan çalışmaların ülkemizin önemli arkeolojik bir değere kavuşması umudunun son günlerde güçlenmesidir.

Silahtar Ömer Paşa Camii

Erbaa topraklarında tarih içinde yolculuğumuza kent merkezinin batısında Akça Köyünde yer alan Silahtar Ömer Paşa Camii ile başlayacağız. Kentin batısında kent merkezine birkaç kilometre mesafede yer alan Akça (Fidi) Köyünde bulunan bu mabet sadece bu yörenin değil, Anadolu'daki ahşap camilerin de sağlam kalabilmiş en güzel ve zengin örneklerinden biridir.

Bakır şamdanlardaki tarihlenmelerden 1688 yılında o dönemle ilgili Ömer Paşa isminde bir kişi tarafından tamirat yapıldığı belirtilmektedir. Dışarıdan bakıldığında sade bir görünüme sahip olan caminin etrafı üç taraftan bir revak sırası ile kapatılmış, dıştan taş örgülü bir avlu duvarı ile çevrilmiştir. Kuzeyindeki yuvarlak kemerli, tuğla örgülü saçaklı kapı cümle kapısıdır. Bu kapı diğer kapılardan daha büyüktür. Camiye zengin işlemeli bir kapıdan girilir. Kapı kanatları çatma tekniği ile yapılmış, yüzeyleri panolardan ayrılarak kabarık çivilerle zenginleştirilmiştir. Kapı çerçevesi ve kemeri, kilitli geçme taş görünümünde boyanmıştır. Kitabesinde Osmanlıca yazı bulunmaktadır. Burada taşın ahşaba uyarlanmış şekli görünmektedir. Dıştaki sadeliğin aksine caminin içi son derece zengin bir görünüme sahiptir. Cami hem eski inşaat tekniğini hem de devrinin ahşap süslemedeki motif renk kompozisyonunu en iyi şekilde temsil etmektedir. Ortada iç yüzeylerinde burmalar, çitalar bulunan dört ahşap destek ve bunların arasına atılan hatıllara taşıtılan tavan bir çiçek bahçesini anımsatır şekilde renklendirilmiştir. Mimari tarzı Selçuklu mimarisinin temsilcisi olarak ayakta durmakta ve o dönemin inşaat tekniklerini en iyi şekilde göstermektedir.

Opadorya / Eupatorya

Erbaa'nın kuzeyinde, Canik Dağları eteğinde, kanyonun Erbaa Ovası'na bakan yüzünde, Kelkit ve Tozanlı ırmaklarının birleştiği noktada inşa edilmiştir. Burası Boğazkesen ya da Kale Boğazı adları ile bilinmektedir. Bölgeyi ele geçiren Pont Kralı VI. Mithridat Opador, burada bir kale, önüne de kendi adına "Eupatorya" adı ile bir şehir kurmuştur. Bu gün için Eupatorya kentinden bir iz kalmamıştır. Burada inşa edilen kalenin surları burada dikkat çeken kalıntılardır. Kalıntıların mimari özellikleri kalenin Bizans dönemine ait olduğunu göstermektedir. Buna göre kalenin VI. Mithridat'ın yaptırdığı üzerine Bizans döneminde tekrar inşa edildiği anlaşılmaktadır. Kale taş duvar ile sağlam temeller üzerine oturtulmuştur. İçerisinde gözetleme kuleleri, dış ortam ile irtibatı kesilmiş gizli sığınaklar ve mazgal delikleri bulunmaktadır.

Kale tamamı kagir bir yapı olup dış alandan bir, iç alandan altı girişlidir. İç kapılarının en büyüğü batı tarafındadır. Yaklaşık on metre boyundaki kapının üzeri tamamen kral resimleri değişik figürler ve kabartma şekilleri ile işlenmiştir.

Eupatorya bölgesi adı ile ifade edilen bu yer geniş bir alanda zamana ve insana tanıklığına yüzyıllardır devam etmektedir. Kuşkusuz burada zengin bir medeniyetin varlığını sürdürmesi sarp yamaçların eteğinde verimli topraklara sahip olmasındandır. Kelkit ve Tozanlı Irmakları tam da bu noktada birleşerek Yeşilirmak Nehri oluşturmuşlardır. Bu iki ırmağın birleştiği noktada inşa edilmiş olan Boğazkesen Köprüsü vardır. Tarihte Amasya ve Niksar bağlantısını sağlayan bir insanlık köprüsüdür. Sağlam ve düz kesilmiş dikdörtgen şeklindeki taşlarla zemine oturtulmuş olan Boğazkesen Köprüsünün su içerisinde dört ayağı bulunmaktadır. Ayakların yarıya kadar olan kısmı ile yarısından sonrasının mimari tarzı birbirinden farklıdır. Kale Köyü tarafındaki ikinci ayağın suya yakın kısmında kesme taşla işlenmiş haç işaretleri bulunmaktadır. Köprü ayaklarının yarısının Bizans dönemine ait olduğu yarısından sonrasının ise Selçuklu eseri olduğu anlaşılmaktadır.

Emeria

Tarih içindeki yolculukta Emeria bölgesi Erbaa'da Karınca Dağları eteklerindeki en önemli yerlerdendir. Eski adı ile Emeri yeni adı ile Bağpınar Köyünün kuzeydoğusunda bulunan Emeri Kalesi doğal bir kaya silsilesi halindedir. Burada bulunan Emeri Kaya Mezarı, Amasya'da bulunan kral kaya mezarlarına benzer bir mezardır. Kaya mezarı kalenin köye bakan tarafının başlangıç noktasında bulunmaktadır. Aynı zamanda Bağpınar Köyü ile Yoldere Köyü sınırında yer alan, üzerinde üç mezarın bulunduğu başka bir kaya daha vardır ki; köylüler bu kayaya Teknetaş adını vermişlerdir. Kalenin Helenistik çağda bir yerleşim yeri olduğu bilinmektedir. Kaledeki mezar ile Teknetaş'ın Men Tapınaklarının ruhani liderlerine ait olduğu sanılmaktadır.

Kilise Suyu

Erbaa'ya bağlı Çamdibi Köyüne bir kilometre mesafede bulunan bir kaynak suyudur. İçinden bir değirmeni döndürecek kadar su çıkmaktadır. Suyu gayet berrak ve temizdir. Gözenin bulunduğu kısmın önü açıktır. Üzeri kubbeimsi bir yapı ile örtülmüş, ön tarafı suyun akışına göre düzenlenmiştir. Eskiden önünde demir bir kapısı olduğu söylenen bu suyun Roma Dönemi kaynak tapınaklarından olduğu öne sürülmektedir. Roma Dönemi ile ilgili eserlerde Roma İmparatorluğu tapınaklarından bazılarının doğrudan doğruya kaynak tapınakları olduğu belirtilmektedir. Bu yönde bir başka işaret de bu tapınaklarda özellikle su kaynağının yapının içinde olmasıdır. Kilise Suyu ile ilgili gündeme gelen aktığı yönde tarihin ilk su değirmeninin inşa edilmiş olması, şimdilik bu yer ile ilgili cevap bekleyen sorulardandır.

Simeri Kalesi

Simeri Kalesi, Güveçli Köyünde Erbaa Ovasına hakim bir yerde bulunmaktadır. Bulduğu yer tamamen kayalık olup, sarp ve yalçındır. Kalenin doğu tarafında aşağıya basamaklarla inilen uzunca bir mağara vardır. Mağara içi basamaklarının önceleri yüz adetten fazla olduğu fakat sonra içinin doldurulması ile yirmi beşe kadar düştüğü, mağaraların aşağıdaki dereyle zeminden bağlantılı olduğu köydeki yaşlılar tarafından ifade edilmektedir. Kaya silsilesi halinde olan kayanın üstünde iki adet yüksek ve geniş delikler bulunmaktadır.

Yer Köprü

Yer Köprü, Pınarbeyli Köyünün (Manasköy) mezrasında tarihi İpekyolu üzerinde bulunmaktadır. Bizanslılar zamanında yapılan köprü, dar bir geçitte olup geçidin her iki tarafıyla aynı seviyede olduğu için Yer Köprü adını almıştır. Köprü tek kemerlidir. Köprü'nün kuzeye bakan tarafındaki kemerin en üst taşında bir haç işareti bulunmaktadır.

Kevgir Kalesi

Erbaa'nın Ordu sınırında bulunan Kevgir Kalesi, Karakuş Çayının dik yamaçlarında inşa edilmiştir. Pont Kralı Mithridat'ın Canik Dağlarının sulak, dik yamaçlı, derin vadiler arasında yaptırdığı kalelerinden biridir. Kale mağaralarının çıkış yerinde bir oda büyüklüğünde bir kurulum bulunmaktadır. Kalede, bölümleri arasında basamak bulunan ve taş direklerle sağlamlaştırılmış oda şeklinde mağara bulunmaktadır. Burada da Simeri Kalesinde bulunan ve aşağıya doğru basamaklarla inilen bir tünel vardır. Bu tünelde yüzlerce basamak bulunmaktadır.

Canik Dağları, eteklerinde ve üzerinde milattan önceden bu güne ayakta kalmayı başarmış eserlerle adeta bir açık hava müzesi gibidir. Burada anlatılan yerlerden çok daha fazla kalıntıyı barındıran bu açık hava müzesi keşfedilmeyi beklemektedir.

Erek Hamamı

Etrafında farklı uygarlıklardan kalan kültürel mirasa ev sahipliği yapan Erbaa'nın ilçe oluşu bundan 143 yıl öncesine uzanmaktadır. Kelkit Nehri kenarında kurulan Erbaa 1939, 1942 ve 1943 yıllarında yaşanan ağır depremler sonucu ayakta kalan birkaç yapı haricinde tamamen yerle bir olmuştur. Şehir 1946 yılında yeni hükümet binasının yapılması ile eski yerleşim yerinin güneyine taşınmaya başlamıştır. Bu gün Erek Hamamı adı ile anılan hamam, Eski Erbaa'dan geride kalan birkaç yapıdan biridir. Erbaa Otogarının yüz elli metre kadar kuzeydoğusunda aşağı mahalle olarak adlandırılan mevkide bulunmaktadır. Zamanının mimari yapısına göre muntazam olarak inşa edilmiş olan hamam özel girişimciler Hacı Durmuşzade Hüseyin Efendi ve Hacızade Ahmet Efendi tarafından yaptırılmıştır. Eski Erbaa'dan ayakta kalan bu yapının kültürel miras olarak yaşatılması için Erbaa Belediyesi yeni şehir yapılanmasında hamam ve çevresinin korunması için gerekli önlemleri almak suretiyle çalışmalarına başlamıştır.

Erbaa Kent Müzesi

Yeni yerleşimde Erbaa'nın Hükümet Konağı olarak 1946 yılında inşa edilen bina bu gün şehir meydanında Erbaa Kent Müzesi olarak misafirlerini ağırlamaktadır. Müze, Erbaa'nın tarihsel derinliğini ve sosyal zenginliğini gelecek nesillere aktarmak amacı ile her türlü görsel materyali bünyesinde bulundurmaktadır. Erbaa halkından temin edilen ve yakın tarihe ışık tutan eşyalarla oluşturulan Kent Müzesi, yerli ve yabancı turistlere Erbaa kültürünü tanıtmaya misyonunu yerine getirmektedir. Müzenin duvarlarında asılı duran fotoğraflar, Erbaa'nın yakın tarihine, sosyal yapısına ışık tutmakta, yakın tarihin hatıralarının sıcaklığını korumasını sağlamaktadır. Kent Müzesinin önemli bir bölümü kaybolmuş ya da kaybolmaya yüz tutmuş mesleklerin belleklerde taze tutulması için ayrılmıştır. Modern zamana yenik düşmüş, sürdürülememiş mesleklerin ve ustalarının canlandırıldığı bu bölüm, ziyaretçilerini eski Erbaa çarşısına taşımaktadır. Semerci, çarkçı, kunduracı gibi mesleklerin zanaatkarları ve bu zanaatkarların icralarının orijinal malzemeleri ile canlandırıldığı bu salon oldukça ilgi çekicidir.

4. İKTİSADİ YAPI

1950'den sonra Erbaa'da hızlı bir gelişim ve değişim süreci yaşandığı 1968'lere doğru "Toprak Sanayi'nin" yıldızı parlamaya başladığı 1973 yılında Tokat kalkınmada öncelikli iller arasına alınca, bu durum bölgede birkaç yatırımcının ilgisini çekmiş, sonuçta küçük çaplı bir takım yatırımlar yapılmıştır. Bu Yatırımlar yerel ve bölgesel pazara yönelik taşta toprağa dayalı sanayi dallarında yoğunlaşmıştır. 1980'den sonra Samsun Erzurum karayolunun sağ ve soluna kiremit ve tuğla fabrikaları sıralanmaya başlanmıştır. Toprak sanayinin yanı sıra orman ürünlerine dayalı ahşap parke ve kereste fabrikaları da bu hızlı gelişimde yerini almıştır.

Erbaa'da toprak, orman ve tekstil sanayinden başka çeşitli sanayi kolları da gelişme halindedir.

4.1. Tarım, Hayvancılık ve Ormancılık:

Erbaa İlçesi Orta Karadeniz Bölgesi iklimi ile İç Anadolu Bölgesi iklimi arasında bir geçiş iklimi gösterir. Kuzey Anadolu'nun dağ silsilesi burada etkisini kaybettiğinden ve Yeşilirmak havzasının batısında rutubetli rüzgarlara maruz kaldığından ılıman bir iklim hüküm sürmektedir. Bu nedenle kışlar yağışlı ve ılıktır. Mikro Klima özelliğine sahip ilçede, iklimin uygunluğu dolayısıyla narenciye dışında hemen hemen tüm ürünler yetişebilmektedir.

Erbaa İlçesinde 2016 yılında toplam tarım alanı 387.694 da (130.005 da sulu alan, 257.689 da kuru alan), orman alanı 655.030 da, çayır mera alanı 33.920 da ve tarım dışı alan 102.356 da olmak üzere 2016 yılı tarımsal ve tarım dışı arazi varlığı toplam 1.179.000 da'dır.

Mevcut tarım alanının 261.844 da alanda 120.049 ton tarla ürünü (arpa, aspir, ayçiçeği, buğday, çavdar, çeltik, fasulye, fiğ, haşhaş, kanola, korunga, mısır, nohut, patates, sarımsak, soğan, şeker pancarı, tritikale, tütün, yeşil mercimek, yonca ve yulaf), 39.670 da alanda 162.887 ton sebze (balkabağı, bamya, barbunya, biber, domates, fasulye, havuç, hıyar, ıspanak, kabak, karpuz, kavun, lahana, marul, maydanoz, nane, patlıcan, pırasa, soğan ve turp) ve 48.920 da alanda 15.867 ton meyve (armut, ayva, ceviz, çilek, dut, elma, erik, fındık, incir, kayısı, kızılıçık, kiraz, muşmula, nar, şeftali, trabzon hurması, üzüm, vişne ve zeytin) üretilmiştir.

İlçede ayrıca, karanfil, glayöl, gerbera, gypsohilla, anemon, lilyum, lisianthus, solidago ve diğer kesme çiçekler olmak üzere süs bitkileri üretimi de gerçekleştirilmektedir.

66.590 adet küçükbaş (koyun ve keçi) ve 24.911 adet büyükbaş (sığır ve manda) olmak üzere 2016 yılı toplam hayvan varlığı 91.501 adettir. 91.501 adet hayvandan 40.194'ü sağılmakta olup, bu hayvanlardan toplam 17.673.050 kg süt alınmıştır.

İlçede kanatlı hayvan (tavuk, ördek, kaz ve hindi) üretimi de bulunmakta olup, 2016 yılında toplam 32.534 hayvandan 6.980.390 adet yumurta üretimi gerçekleştirilmiştir.

Arıcılık da ilçede nispeten gelişmiş tarım sektörlerindedir. 2016 yılında ilçede kayıtlı 138 işletme 93.755 kg bal üretimi gerçekleştirmiştir.

4.2. Sanayi

İlçede ana sanayi kolu toprak ve tekstildir. Bugüne kadar istihdamda lokomotif görev yapmakta olan tuğla ve kiremit sanayi, son yıllarda ülkemizin içinde bulunduğu ekonomik duruma paralel olarak daralma göstermiştir. Son yıllarda istihdam alanı olarak 1997 yılında kurulan Organize Sanayi Bölgesi önem kazanmakta olup, bugün itibariyle bünyesinde 14 adet fabrika bulunmaktadır.

Ayrıca ilçede orman ürünlerine dayalı parke ve kereste mobilya fabrikaları, kireç, kum ocağı Mermer-Mermerit ve hazır beton tesisleri, un, ekmek ve unlu mamüller üreten fabrika ve işletmeler mevcuttur.

4.3. Hizmetler ve Turizm

İlçede hizmet faaliyetleri genel olarak kamu kurumları ve kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşları eliyle sağlanmaktadır. İlçede Ziraat Bankası, Halk Bankası, İş Bankası, Garanti Bankası, Şekerbank, Akbank, HSBC, Vakıfbank, Yapı Kredi Bankası ve Denizbank faaliyet göstermektedir. İlçede 3 adet otel bulunmaktadır.

5. ALT YAPI

Erbaa; Tokat il merkezine 82 km, Niksar ilçesine ise 43 km asfalt yolla bağlıdır. İlçeler arası ve il merkezine toplu taşıma sıklığı yeterlidir. 30 dakika aralıklarla il merkezine araç bulmak mümkündür. İlçe merkezinde toplu taşıma ağı olarak Halk minibüsleri mevcuttur. Sefer sayısı yeterli sıklıktadır ve ilçenin her yerine ulaşılabilir. İlçenin köylerinin tamamında okul, yol, elektrik, telefon, içme suyu gibi temel altyapı imkânları mevcuttur.

İlçenin içme ve kullanma suyu temininde 2 adet kaynaktan yararlanılmaktadır. İlçenin katı atıkları, ilçenin üyesi olduğu Yeşilirmak Belediyeleri Katı Atık Yönetim Birliği Katı Atık Düzenli Depolama Tesisinde bertaraf edilmektedir. Ambalaj atıkları kaynağında ayrı toplanmaktadır.

İlçenin sanayisi tehlikeli atık oluşturacak büyüklük ve gelişmişlikte olmadığından tehlikeli atık toplayan lisanslı firmalar ilçede bu yönde bir yatırım yapmamıştır.

6. OKA FAALİYETLERİNDE İLÇENİN YERİ

2009, 2011 ve 2014 Yıllarındaki Mali Destek Programları kapsamında 6 firmanın 2.998.791 TL bütçeli yatırım projelerine Ajans tarafından 1.445.611,84 TL maddi kaynak sağlanmıştır.

2013 Yılı Sosyal İçerme Mali Destek Programı kapsamında Erbaa Belediyesi tarafından uygulanan 227.940 TL bütçeli “Engelsiz Erbaa” projesine Ajans tarafından 170.955 TL maddi kaynak sağlanmıştır.

7. SONUÇ ve DEĞERLENDİRME

İlçede çözülmesi gereken en öncelikli sorunlar altyapı yetersizliği, işsizlik, gelir yetersizliği ve eğitimidir. Erbaa OSB komşuları arasında en hızlı gelişen bölgelerdendir. İlçenin sanayi potansiyeli yüksek olduğundan OSB ile ilgili konular öncelikle takip edilmelidir. İlçenin mekânsal organizasyonu açısından en önemli ve öncelikli görülen alanlar dezavantajlı gruplara yönelik altyapı, binalar ve imar uygulamaları ile sosyal donatılardır. Kırsal kesimdeki en kilit sorunlar ise göç ve yaşlanma, tarımsal yapıdan kaynaklanan verimsizlik, sosyal olanakların yetersizliği ve yerel planlamanın yetersizliğidir.

8. KAYNAKLAR

Erbaa Kaymakamlığı Brifing Raporu, 2016

Erbaa Kaymakamlığı, www.erbaa.gov.tr

Erbaa Belediyesi, www.erbaa.bel.tr

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, <http://www.gop.edu.tr>

Tokat Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü, www.tokatkulturturizm.gov.tr

TÜİK İstatistikleri, www.tuik.gov.tr

Tokat Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü,
<https://tokat.tarim.gov.tr/Link/2/Istatistikler>